

3.2.2. Infrastruktura

1. Transport

Bezpieczeństwo drogowe

Jednym z kluczowych zagadnień polityki państwa jest rozwój transportu drogowego oraz wzrost bezpieczeństwa ruchu drogowego. W zakresie transportu drogowego w części dotyczącej bezpieczeństwa ruchu drogowego w 2009 r. realizowano *Program Likwidacji Miejsc Niebezpiecznych na Drogach* ze środków pożyczki z Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI). W ramach tego programu w 2009 r. zrealizowano 12 zadań na łączną kwotę 44,6 mln zł, z czego EBI sfinansowało 15,5 mln zł, a pozostałą część wydatkowały jednostki samorządu terytorialnego. Natomiast ze środków pochodzących z Banku Światowego (BŚ) Sekretariat Krajowej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego finansował zatrudnienie konsultantów (umowa-zlecenie), a także kontrakt na usługi konsultingowe z firmą Jacobs Polska Sp. z o.o. pn. *Pomoc techniczna do Programu Likwidacji Miejsc Niebezpiecznych*. Ponadto w 2009 r. realizowano zadania mające na celu poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez akcje zwiększające świadomość wszystkich użytkowników dróg.

W zakresie bezpieczeństwa w transporcie drogowym bardzo ważną rolę odgrywa Inspekcja Transportu Drogowego. Nadzór nad bezpieczeństwem transportu drogowego, był priorytetowym zadaniem Głównego Inspektoratu Transportu Drogowego. Celem podejmowanych zadań było osiągnięcie poprawy przestrzegania przepisów w zakresie legalności transportu drogowego, przewozów na potrzeby własne, stanu technicznego pojazdów, czasu pracy kierowców, transportu zwierząt, przewozu towarów niebezpiecznych, zgodności z wymaganiami technicznymi ciśnieniowych urządzeń transportowych oraz rodzaju używanego paliwa.

Zapewnienie infrastruktury kolejowej

Dotacja podmiotowa dla PKP PLK S.A. na dofinansowanie utrzymania i remontów infrastruktury kolejowej udzielana jest na podstawie ustawy o transporcie kolejowym. Koszty remontu i utrzymania infrastruktury kolejowej mogą być dotowane z budżetu – na podstawie umowy pomiędzy Ministrem Transportu a zarządcą infrastruktury kolejowej w celu zmniejszania kosztów i wysokości opłat za korzystanie z tej infrastruktury, jeżeli jest ona udostępniana przez zarządcę na zasadach określonych w ustawie. Ustawa zakłada również, że beneficjent dotacji obniży stawki opłaty za korzystanie ze swojej infrastruktury tak, aby kwota dotacji przewidziana w podpisanej umowie była równa łącznej kwocie obniżki. W ten sposób przewoźnicy kolejowi płacą mniej za korzystanie z linii kolejowych (udostępnianych przez zarządcę na zasadach określonych w ustawie). Dofinansowanie tej sfery działalności zarządcy infrastruktury kolejowej jest jednym z instrumentów realizacji polityki transportowej Państwa zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju, zawartą w Białej Księdze Unii Europejskiej mającej na celu zachowanie znaczącego udziału transportu kolejowego w strukturze przewozów w Polsce.

Efektom dofinansowania remontów i utrzymania infrastruktury kolejowej jest m. in. poprawa stanu technicznego, zwiększenie konkurencyjności transportu kolejowego i jego udziału w rynku przewozów pasażerskich i towarowych, stworzenie zachęty do korzystania z transportu kolejowego poprzez skrócenie czasu podróży i likwidację punktowych ograniczeń prędkości.

Z budżetu państwa w 2009 r. na dotację podmiotową zaplanowano środki w wysokości 680.000 tys. zł dla PKP PLK S.A. – zarządcy ogólnodostępnej infrastruktury kolejowej w Polsce. Zaplanowane środki zostały wykorzystane w wysokości 679.952 tys. zł (tj. 99,99% planu).

Dotacje celowe na dofinansowanie zadań inwestycyjnych zaplanowane w kwocie 434.902 tys. zł wydatkowano w wysokości 425.142 tys. zł (97,8% planu) z przeznaczeniem m.in. na dofinansowanie dwóch inwestycji wieloletnich (155.626 tys. zł): „Modernizacja linii kolejowej E65 odcinek Warszawa – Gdynia, etap II” oraz „Modernizacja linii kolejowej E59 Wrocław – Poznań odcinek Wrocław – granica województwa dolnośląskiego, etap II” oraz odbudowę i modernizację linii kolejowej E30 i C-530 odcinek Legnica – Wrocław – Opole (101.914 tys. zł) i modernizację linii kolejowej nr 71 Rzeszów – Warszawa przez Kolbuszową, etap II (48.293 tys. zł).

Rozbudowa infrastruktury drogowej

Rok 2009 był drugim rokiem obowiązywania rządowego „Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2008 – 2012” przyjętego przez Radę Ministrów dnia 25 września 2007 r. Realizacja Programu oznacza realizację jednego z priorytetowych zadań państwa w zakresie rozwoju oraz przyczyni się do wzmocnienia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, zarówno Polski jak i Unii Europejskiej. Na rok 2009 w Programie zostały przewidziane nakłady w wysokości 31.280.472 tys. zł, wobec 18.804.099 tys. zł w 2008 r.

Ustawą z dnia 22 maja 2009 r. o zmianie ustawy o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym oraz o zmianie niektórych innych ustaw został wprowadzony nowy system finansowania dróg krajowych z wyłączeniem dróg krajowych w miastach na prawach powiatu, zgodnie z którym finansowanie inwestycji zawartych w *Programie Budowy Dróg Krajowych na lata 2008-2012* przeniesione zostało z budżetu państwa do Krajowego Funduszu Drogowego. Uporządkowano źródła finansowania dróg w Polsce z założeniem, że z Krajowego Funduszu Drogowego są finansowane inwestycje polegające na budowie i przebudowie infrastruktury drogowej, natomiast ze środków budżetu państwa finansowane są remonty i utrzymanie sieci drogowej oraz prace przygotowawcze i zarządzanie.

W 2009 r. z Krajowego Funduszu Drogowego na realizację Programu przeznaczone zostały środki w wysokości 10.040.603 tys. zł., przy czym środki w wysokości 7.790.449 tys. zł przeznaczone zostały na wydatki o charakterze inwestycyjnym, natomiast środki w wysokości 2.250.154 tys. zł stanowiły wydatki o charakterze bieżącym (prace przygotowawcze, utrzymanie sieci drogowej oraz rehabilitacja dróg).

Wydatki budżetowe w części Transport w 2009 r. wyniosły:

- Autostrady płatne: 43.197 tys. zł – wydatki bieżące, 39.790 tys. zł – wydatki majątkowe – ogółem 82.987 tys. zł,
- Drogi publiczne krajowe: 1.106.267 tys. zł – wydatki bieżące, 6.138.736 tys. zł – wydatki majątkowe – ogółem 7.245.003 tys. zł,
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad: 474.260 tys. zł – wydatki bieżące, 10.964 tys. zł – wydatki majątkowe – ogółem 485.224 tys. zł.

Łącznie (wydatki majątkowe i bieżące) 7.813.214 tys. zł.

W 2009 roku realizowane były również zadania inwestycyjne na drogach publicznych wojewódzkich, powiatowych, w miastach na prawach powiatu oraz drogach gminnych. Na cele te wydatkowano 1.026.878 tys. zł, głównie na zadania realizowane w ramach programu wieloletniego pn. „Narodowy program przebudowy dróg lokalnych na lata 2008-2011” oraz na zadania z zakresu poprawy bezpieczeństwa drogowego i odbudowy Infrastruktury drogowej w wyniku klęsk żywiołowych.

2. Informatyzacja

W 2009 r. na realizację zadań w obszarze Informatyzacja wydatkowano 244.054 tys. zł, co oznacza, że wydatki określone w planie po zmianach zrealizowane zostały w 91,1%.

Środki te przeznaczono przede wszystkim na zadania wynikające z ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne. Kontynuowano prace związane z budową, funkcjonowaniem i utrzymaniem Elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej (e-PUAP) – systemu teleinformatycznego, na którym instytucje publiczne udostępniać będą usługi w sieci.

Ponadto rozszerzono infrastrukturę techniczną dla świadczenia usług elektronicznych przez urzędy, wykonano prace analityczne i projektowe dotyczące opracowania elektronicznej postaci wzorów dokumentów, modyfikacji i rozbudowy programu EDAP – edytora tekstów prawnych, finansowano rozbudowę oraz usługi serwisowe Systemu Bezpieczeństwa Polskiej Domeny Lokalnej TESTA.

Środki przeznaczono także na projekty informatyczne wspierające rozwój społeczeństwa informatycznego realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego i podmioty służby zdrowia, promocję informatyzacji administracji i społeczeństwa informacyjnego oraz na nagrody dla laureatów konkursu eTwinning.

2. Budownictwo, gospodarka przestrzenna i mieszkaniowa

Wsparcie remontów i termomodernizacji

Plan wydatków określony w ustawie budżetowej na 2009 r. na dofinansowanie Funduszu Termomodernizacji i Remontów wynosił 209.300 tys. zł, w trakcie roku budżetowego plan wydatków został zmniejszony do kwoty 159.300 tys. zł w wyniku nowelizacji ustawy budżetowej na 2009 r. Wykonanie wydatków wyniosło 109.300 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach.

Celem Funduszu jest m.in. poprawa stanu technicznego budynków wielorodzinnych oraz oszczędność energii. Cel ten był realizowany poprzez dofinansowanie Funduszu Termomodernizacji utworzonego w Banku Gospodarstwa Krajowego na podstawie ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. *o wspieraniu przedsięwzięć termomodernizacyjnych* (Dz. U. Nr 162, poz. 1121 ze zm.), a poprzez ten Fundusz na pomoc finansową państwa w formie „premií termomodernizacyjnych” dla inwestorów realizujących na podstawie ww. ustawy przedsięwzięcia generujące oszczędności w zużyciu energii cieplnej na cele komunalno-bytowe. W dniu 19 marca 2009 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. *o wspieraniu termomodernizacji i remontów* (Dz. U. Nr 223 poz. 1459). Na mocy art. 23 ww. ustawy został utworzony w BGK Fundusz Termomodernizacji i Remontów, który przejął aktywa i zobowiązania Funduszu Termomodernizacji. Powyższa ustawa określa także zasady finansowania ze środków Funduszu Termomodernizacji i Remontów części kosztów przedsięwzięć termomodernizacyjnych i remontowych, poprzez wprowadzenie oprócz premii termomodernizacyjnej także premii remontowej i kompensacyjnej.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2009 r. wypłacono ogółem 3.095 premii na łączną kwotę 178.281 tys. zł. Po uwzględnieniu kwoty zwrotów już wypłaconych premii kwota faktycznie wypłacona wynosi 178.248 tys. zł.

Wykup odsetek od tzw. starego portfela spółdzielczych kredytów mieszkaniowych

Plan wydatków na ww. cel określony na 2009 rok wynosił 150.000 tys. zł – plan po zmianach 148.525 tys. zł. Wykonanie wydatków wyniosło 148.503 tys. zł, tj. prawie 100% planu po zmianach.

Największą kwotę środków otrzymał bank PKO BP S.A. (147.410,3 tys. zł), pozostałą kwotę inne banki, w tym BGŻ S.A. i Bank Zachodni WBK S.A.

Środki te zostały przeznaczone na ułatwienie gospodarstwom domowym spłaty tzw. „starych kredytów mieszkaniowych”. Cel ten był realizowany na podstawie ustawy z dnia 30 listopada 1995 r. *o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych* (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1115 ze zm.).

Procentowy wskaźnik zmniejszenia liczby zadłużonych mieszkań w danym roku w stosunku do roku poprzedniego wyniósł blisko 9%. Natomiast liczba zadłużonych mieszkań na koniec danego roku (w szt.) zmalała do 95.386 szt.

Budownictwo społeczne na wynajem

Plan wydatków określony w ustawie budżetowej na 2009 r. na dofinansowanie Krajowego Funduszu Mieszkaniowego wynosił 200.000 tys. zł, w trakcie roku budżetowego plan wydatków został zmniejszony do kwoty 150.000 tys. zł w wyniku nowelizacji ustawy budżetowej na 2009 r.

Wykonanie wydatków w 2009 r. wyniosło 150.000 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach.

Celem było stworzenie oferty mieszkań na wynajem o dobrym standardzie i umiarkowanym czynszu, poprzez dofinansowanie Krajowego Funduszu Mieszkaniowego utworzonego w Banku Gospodarstwa Krajowego na podstawie ustawy z dnia 26 października 1995 r. *o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego* (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1070 z późn. zm.). Ze środków KFM udzielane były na preferencyjnych warunkach kredyty dla towarzystw budownictwa społecznego oraz spółdzielni mieszkaniowych na przedsięwzięcia inwestycyjno-budowlane mające na celu budowę lokali mieszkalnych na wynajem.

Na mocy przepisów art. 15 ustawy z dnia 2 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 65, poz. 545), z dniem 31 maja 2009 r. uległ likwidacji Krajowy Fundusz Mieszkaniowy, na realizację zadań którego w ustawie budżetowej na 2009 r. zaplanowane zostały środki w kwocie 150 mln zł. Zgodnie z ww. ustawą po likwidacji KFM, BGK był zobowiązany udzielać kredytów i dokonywać ich wypłat, na podstawie wniosków złożonych przez inwestorów do dnia 30 września 2009 r., na warunkach określonych w ustawie o niektórych formach (...) w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej. Do kredytów udzielonych na tej podstawie zastosowanie będą miały również przepisy wykonawcze w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej.

Liczba udzielonych i przyznanych kredytów w 2009 r. na budowę mieszkań objętych finansowaniem ze środków Krajowego Funduszu Mieszkaniowego wyniosła 75.

Program dopłat do oprocentowania kredytów mieszkaniowych dla rodzin „Rodzina na swoim” oraz program mieszkań socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych

Plan wydatków na zasilenie Funduszu Dopłat wynosił 55.000 tys. zł, plan po zmianach 105.000 tys. zł, natomiast wykonanie wydatków wyniosło 105.000 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach.

Program dopłat do oprocentowania kredytów mieszkaniowych dla rodzin „Rodzina na swoim”

W 2009 r. na realizację Programu przeznaczono z Funduszu Dopłat kwotę 60.000 tys. zł. Celem powyższego programu jest zwiększenie dostępności kredytów mieszkaniowych dla rodzin, poprzez zabezpieczenie środków finansowych na dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów mieszkaniowych dzięki dofinansowaniu Funduszu Dopłat utworzonego w Banku Gospodarstwa Krajowego na podstawie ustawy z dnia 5 grudnia 2002 r. *o dopłatach do oprocentowania kredytów mieszkaniowych o stałej stopie procentowej* (Dz. U. Nr 230, poz. 1922 z późn. zm.) w oparciu o przepisy ustawy z dnia 8 września 2006 r. *o finansowym wsparciu rodzin w nabywaniu własnego mieszkania* (Dz. U. Nr 183, poz. 1354 późn. zm.). Na podstawie ustawy o finansowym wsparciu rodzin w nabywaniu własnego mieszkania realizowany jest program preferencyjnych kredytów mieszkaniowych „Rodzina na Swoim” polegający na udzielaniu przez banki komercyjne długoterminowych kredytów mieszkaniowych objętych wsparciem w postaci dopłat do ich oprocentowania ze środków Funduszu Dopłat dofinansowywanego ze środków budżetu państwa.

Planowana liczba kredytów objętych programem dopłat (w szt.) na 2009 r. wynosiła 7.345 szt., natomiast wykonana wyniosła 30.882 szt. Tak wysoki wzrost liczby kredytów wynikał ze zmiany obowiązujących przepisów. Z dniem 2 stycznia 2009 r. do *ustawy o finansowym wsparciu rodzin (...)* zostały wprowadzone zmiany polegające na:

- umożliwieniu włączenia członków rodziny jako dodatkowych kredytobiorców kredytu preferencyjnego, których dochody będą brane pod uwagę przez bank przy dokonywaniu oceny zdolności kredytowej tzw. docelowego kredytobiorcy – beneficjenta dopłat, stanowiącej jeden z podstawowych warunków udzielenia każdego kredytu przez bank,
- zwiększeniu współczynnika kształtującego ustawowy parametr określający maksymalną wysokość ceny lub kosztów budowy nieruchomości mieszkaniowych finansowanych przy wykorzystaniu preferencyjnego kredytu mieszkaniowego z dopłatami do jego oprocentowania.

Zmiany te wpłynęły w sposób znaczący na zwiększenie dostępności kredytów preferencyjnych i spowodowały w 2009 r. tak istotny wzrost liczby udzielonych kredytów preferencyjnych.

W 2009 r. kredyty preferencyjne oferowane były przez 16 banków. Banki te udzieliły i zgłosiły do rejestru docelowych kredytobiorców 30.882 kredyty preferencyjne o wartości 5.417.578,95 tys. zł, co stanowi odpowiednio 92% i 93% wielkości zaplanowanych na ten okres na podstawie skorygowanego Planu finansowego Funduszu Dopłat na rok 2009. Liczba nowych mieszkań finansowanych przy wykorzystaniu tych kredytów wyniosła 12.184 (z tego zakup nieruchomości 6.618, a budowa domów jednorodzinnych 5.566).

Mieszkania socjalne, mieszkania chronione, noclegownie i domy dla bezdomnych

W 2009 r. na realizację Programu przeznaczono z Funduszu Dopłat kwotę 45.000 tys. zł. Celem powyższego programu jest zwiększenie dostępności mieszkań i schronień dla osób dotkniętych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dofinansowanie na powyższe cele Funduszu Dopłat utworzonego w Banku Gospodarstwa Krajowego na podstawie ustawy z dnia 5 grudnia 2002 r. *o dopłatach do oprocentowania kredytów mieszkaniowych o stałej stopie procentowej* (Dz. U. Nr 230, poz. 1922 z późn. zm.) oraz na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2006 r. *o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych* (Dz. U. Nr 251, poz. 1844).

Refundacja bankom wypłaconych premii gwarancyjnych

Plan wydatków na refundację bankom wypłaconych premii gwarancyjnych wynosił 400.000 tys. zł, plan po zmianach 402.527 tys. zł. Wykonanie wydatków wyniosło 100% planu po zmianach.

Największą kwotę środków budżetowych na refundację premii gwarancyjnych otrzymał bank PKO BP S.A. tj. 401.096,2 tys. zł (99,6%). Pozostałe środki w wysokości 1.430,8 tys. zł otrzymały inne banki: Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. – 764,5 tys. zł, Gospodarczy Bank Wielkopolski S.A. – 161,9 tys. zł, Bank Gospodarki Żywnościowej S.A. – 456,7 tys. zł oraz pozostałe banki – 47,7 tys. zł.

Środki te zostały przeznaczone na ułatwienie posiadaczom książeczek mieszkaniowych realizacji celów mieszkaniowych. Cel ten był realizowany poprzez refundację przez budżet państwa premii gwarancyjnych faktycznie wypłaconych przez banki właścicielom książeczek mieszkaniowych na podstawie ustawy z dnia 30 listopada 1995 r. *o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych* (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1115 ze zm.). W roku 2009

zlikwidowano 46.055 szt. książeczek mieszkaniowych z urealnionym wkładem na koniec danego roku, stanowiło to 76,8% planowanej ilości zlikwidowanych książeczek.

Należy podkreślić, że wolumen likwidowanych książeczek mieszkaniowych z prawem do premii gwarancyjnej zależy od autonomicznych decyzji posiadaczy książeczek, w związku z czym podstawą dla określenia danych planowanych są wyłącznie wielkości realizowane w okresach przeszłych (z uwagi na czynnik subiektywny mogą występować różnice wielkości faktycznych w odniesieniu do planu).

Na koniec 2009 r. pozostawało w obsłudze 1.348 tys. książeczek mieszkaniowych z prawem do premii gwarancyjnej, a zgromadzone na nich wkłady wynosiły 1.026.554 tys. zł.